

Zitting 1977–1978

14 988

Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Ambtenarenwet 1919, de Beroepswet, de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten, de Wet op de bezoldiging van de rechterlijke ambtenaren en de Wet van 3 april 1968 (Stb. 180) houdende de regeling van de bezoldiging van de militair-rechterlijke ambtenaren

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 3 juli 1978

Het verheugt mij dat de vaste Commissie voor Justitie met het uitbrengen van het verslag bijzondere spoed heeft willen betrachten. De kritische opmerkingen en vragen die de leden van de fractie van D'66 aan hun over het algemeen positief oordeel toevoegden beantwoord ik als volgt.

De aanduiding «ten hoogste 1 kantonrechter» in het voorgestelde artikel 5, onder f, van de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten (artikel II van het wetsontwerp, onder C) brengt dit onderdeel op één lijn met de rest van de regeling. Deze gaat immers uit van de gedachte dat de wet geen concrete bezettingsaantallen vaststelt. Intussen bewerkt het wetsontwerp hier slechts schijnbaar een verandering. De aanduiding «1 kantonrechter» in het bestaande artikel 5, vijfde lid, onder e, wordt reeds lang zo opgevat, dat ter plaatse de kantongerechtsfunctie behoort te worden vervuld, maar dat geen functionaris voor een volle dagtaak behoeft te worden benoemd indien de werklast aanzienlijk beneden een dagtaak ligt en niet op afzienbare termijn een stijging mag worden verwacht. In die situaties wordt sinds een aantal jaren gewerkt met combinaties, aldus, dat aan een kantonrechter in kanton a wordt opgedragen (artikel 6 van de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten) de werkzaamheden in kanton b mede op zich te nemen. Voorwaarde is uiteraard dat de bezetting in kanton a enige speling toelaat. Op deze wijze is de laatste jaren voorzien in opdrachten bij voorbeeld ten behoeve van de kantongerechten in Heerenveen, Sommelsdijk en Oostburg, waar de werklast over 1975–1976 resp. 64,6%, 50,9% en 50,3% van een dagtaak bedroeg. Behalve redenen van doelmatigheid voerden ook overwegingen van personeelsbeleid tot de geschetste gedragslijn. In de functie van kantonrechter worden, omdat hij met alleenrechtspraak is belast, personen benoemd die over een grote ervaring in de rechtspraktijk beschikken. Benoeming tot kantonrechter is dan ook één van de vervolgfuncties voor de rechter in de arrondissementenrechtbank. De salariëring is voor sollicitanten uit deze kring echter bij de kleinere kantongerechten alleen aantrekkelijk *wanneer door de eerder genoemde opdrachten een combinatie van kantongerechtsfuncties kan worden geboden*. Zo kan een opengestelde vacature bestaan uit een kantonrechterschap in (wat nu nog heet) de tweede klasse samen met opdracht van een kantonrechterschap in de derde klasse. De opdracht wordt dan beloond met een opslag op het salaris uit de eerstbedoelde functie (artikel 3 van de Wet op de bezoldiging van de rechterlijke ambtenaren).

Er is in deze constructie één rechter die de verantwoording draagt voor de gang van zaken bij het kantongerecht. Concentratie van gerechten vloeit uit de gekozen oplossing niet voort; de oplossing handhaaft, integendeel, de bezetting van posten waar geen volle dagtaak is te verrichten en waarvoor opheffing dus geen volstrekt ongerijmde maatregel zou zijn. Uit het voorgaande zal voorts zijn gebleken, dat de door de fractie van D'66 gevreesde voortdurende wisseling in bezetting juist wordt vermeden.

De beoogde tekstwijziging heeft dus niet ten doel de strekking van de wet, zoals die naar redelijke uitlegging onder de gegeven feitelijke omstandigheden mag worden opgevat, te wijzigen. Ze brengt de tekst dichter bij die strekking.

De fractie van D'66 informeert voorts naar de openbaarheid van de normen voor de bezetting van gerechten en parketten, en wel speciaal naar de plaats van publikatie en het tijdstip van mededeling aan de Kamer. Aan deze vraagstelling ligt wellicht een misverstand over de aard van deze normen ten grondslag. In de loop der jaren zijn door commissies, grotendeels bestaande uit en steeds voorgezeten door leden van de rechterlijke macht, maatstaven ontwikkeld voor de vaststelling van de verhouding tussen werklast en formatie, die bij gesprekken over de feitelijke bezetting van de gerechten tot uitgangspunt dienen. Die maatstaven, gewoonlijk als «de normen» aangeduid, zijn aan de betrokken presidenten en kantonrechters oudste in rang bekend. Voor de parketten worden op dit ogenblik op gelijke wijze maatstaven voorbereid. Er is dus geen sprake van departementale regelgeving die door openbaarmaking zichtbaar zou moeten worden gemaakt voor de kring van diegenen tegenover wie ze worden gehanteerd. Een publikatie van de normen in de Staatscourant o.i.d. zou in deze situatie weinig zin hebben en heeft dan ook niet plaatsgevonden, evenmin als kennisgeving aan de Kamer.

De toepassing van de maatstaven die in de normen zijn neergelegd voltrekt zich, als gezegd, in het overleg tussen departement en leiding van gerecht of parket over de bepaling van de toegestane bezetting. Daarbij zijn de normen vertrekpunt. Personele factoren als ervaring en gezondheidstoestand, het functioneren van part time rechters, de mate van taakverlichting die door inschakeling van gerechtsauditeurs kan worden bereikt, en de samenstelling van griffie en parket, worden van geval tot geval in aanmerking genomen bij het vaststellen van de toegestane bezetting, en daarmee bij de bepaling van het aantal open te stellen vacatures. De toegestane bezetting behoeft ook afgezien daarvan niet overeen te stemmen met de normatieve. Sommige colleges vragen niet om uitbreiding van de toegestane bezetting zolang binnen de reeds toegestane bezetting nog vacatures voor sollicitatie openstaan. In het algemeen kan worden geconstateerd dat de indertijd overeengekomen normen thans feitelijk als bovengrens fungeren. Dit blijkt ook uit onderstaand overzicht per 15 juni 1978 (de aanwezige gerechtsauditeurs zijn daarin voor een halve formatieplaats geteld):

	Sterkte bij abstracte toepassing van de normen	Aanwezige sterkte	Openstaande vacatures voor vice-president en rechter
Alkmaar	13,72	8,6	2
Almelo	13,52	12	—
Amsterdam	47,91	45,2	3
Arnhem	27,5	22,8	1
Assen	8,86	8	—
Breda	22,73	18,5	1
Dordrecht	11,23	9,3	1
's-Gravenhage	38,73	37,7	—
Groningen	10,64	10	—
Haarlem	23,18	14,7	2
's-Hertogenbosch	27,33	26	1
Leeuwarden	14,22	10,5	—
Maastricht	21,96	19,4	1
Middelburg	7,75	5	2
Roermond	14,39	15,3	1
Rotterdam	35,43	29,6	1
Utrecht	23,10	20,4	2
Zutphen	11,22	10	1
Zwolle	9,76	9	—

Onlangs heb ik overleg met de rechterlijke macht geopend om mij te doen adviseren over een eventuele herziening van de wettelijke bepalingen over de woonplaatsverplichting. Ik zou de uitslag van dit overleg willen afwachten alvorens te beslissen over een, eveneens door de fractie van D'66 ter sprake gebrachte, eventuele wetswijziging op dit punt.

Ik voeg bij deze memorie een nota van wijzigingen die de, in het wetsontwerp al aan de orde zijnde, artikelen 4 en 31 van de Beroepswet en 5 van de Ambtenarenwet 1929 verder wijzigt. Het is de laatste 5 à 6 jaar praktijk geworden, rechterlijke ambtenaren in opleiding (raio's) die belangstelling hebben voor een functie bij de administratieve rechtspraak, stages te laten volbrengen bij de raden van beroep/ambtenarengerechten en de Centrale Raad van Beroep, in plaats van bij de griffies van de gewone rechterlijke macht. De artikelen 4 en 31 van de Beroepswet en 5 van de Ambtenarenwet 1929 geven daarvoor weliswaar ruimte doordat zij de werkzaamheid van «bureelambtenaren» ter griffie kennen, maar het is duidelijker en wetgevings-systematischer juister in die wetten een soortgelijke basis voor de werkzaamheid van de rechterlijke ambtenaren in opleiding te leggen als de Wet op de rechterlijke organisatie bevat. Daartoe wordt voorgesteld, in de meer genoemde artikelen de artikelen 59h en i van de Wet op de rechterlijke organisatie van overeenkomstige toepassing te verklaren.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter